Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Asiantuntijapyyntönne 18.10.2017, HE 97/2017 vp

Lausunto hallituksen esityksestä veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esityksessä HE 97/2017 vp ehdotetaan säädettäväksi uusi veronkantolaki sekä muutettaviksi tuloverolakia, työnantajan sairausvakuutusmaksusta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, tonnistoverolakia, veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä annettua lakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, perintö- ja lahjaverolakia, varainsiirtoverolakia, kiinteistöverolakia sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia. Myös voimassa olevaa veronkantolakia ehdotetaan muutettavaksi.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksellä toteutettaisiin Verohallinnon kantamia veroja koskevan menettelyuudistuksen (ns. Valmis-hanke) kolmannen vaiheen lainsäädäntömuutokset. Uudistuksella verotusmenettelyä ja verotuksen seuraamusjärjestelmää yhdenmukaistetaan ja yksinkertaistetaan ja tavoitteena on myös verovelvollisten oikeusturvan parantaminen sekä hallinnollisen taakan vähentäminen.

Verotusmenettelyn vaiheittainen kokonaisuudistus on laaja kokonaisuus, jonka toteuttamisessa tulee Verohallinnon toiminnan tehostamispyrkimysten ohella ottaa huomioon se, että muutokset hyödyttävät tasapuolisesti myös verovelvollisia. Yhtenäisten ja selkeiden menettelyiden luominen on kannatettavaa, sillä ne lisäävät osaltaan verotuksen ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta. Menettelyiden kehittämisen ei kuitenkaan tule liiaksi ohjautua Verohallinnon tietojärjestelmän mahdollisista tarpeista käsin, vaan pidämme tärkeänä, että myös verovelvollisten edut ja yritystoiminnan käytännön tarpeet otetaan asianmukaisesti huomioon. Esitys toteuttaa tätä tavoitetta varsin hyvin.

Esitämme seuraavassa huomioita eräistä esityksen yksityiskohdista.

Verotuksen päättyminen verovelvolliskohtaisesti

Verotuksen reaaliaikaisuuden edistämiseksi tuloverotuksessa, kiinteistöverotuksessa ja tonnistoverotuksessa säädettäisiin verotuksen päättymisestä verovelvolliskohtaisesti ja nykyistä aikaisemmin. Verovelvolliskohtaisen verotuksen päättymisen myötä myös verovuoden palautukset voitaisiin maksaa verovelvollisille ja jäännösverot tilittää veronsaajille nykyistä aiemmin.

Verotuksen verovelvolliskohtaista päättymistä voidaan pitää myönteisenä uudistuksena. Verovelvolliskohtaisen verotuksen päättymisen johdosta verovelvollisella ei kuitenkaan olisi jäännösveron maksupäivää tiedossaan ennen kuin se verotuspäätöksellä ilmoitettaisiin. Jäännösveron maksuun varautumisen kannalta pidämme siten tärkeänä, että verovelvollisille varataan riittävän pitkä aika jäännösveron suorittamiseksi. Riittävän maksuajan tärkeys korostuu tilanteissa, joissa Verohallinto on poikennut verovelvollisen veroilmoituksesta. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että jäännösverojen erääntyessä nykyistä aiemmin verovelvollisten maksukyvyn näkökulmasta on erityisen tärkeää, että Verohallinto suhtautuu maksujärjestelyjen myöntämiseen mahdollisimman joustavasti.

Verotuksen verovelvolliskohtainen päättyminen merkitsisi myös sitä, että verotuksessa esitettävät tahdonvaltaiset vaatimukset tulisi esittää nykyistä aiemmin. Esityksessä todetaan, ettei nykytila kuitenkaan muuttuisi niissä tilanteissa, joissa esimerkiksi kirjanpidossa tehdyssä poistossa olisi tapahtunut lasku- tai kirjoitusvirhe tai muu niihin verrattava erehdys. Todettakoon, että verotuskäytännössä tahdonvaltaisten vaatimusten esittämiseen verotuksen päättymisen jälkeen on suhtauduttu melko tiukasti. Tällaisten muiden kuin lasku- tai kirjoitusvirheeseen perustuvien vaatimusten esittämisen osalta katsomme esityksen mahdollisesti heikentävän verovelvollisten asemaa vaatimusten esittämisen ajan lyhentyessä.

Verotuksen verovelvolliskohtainen päättyminen tarkoittaisi, että yhteisöillä säännönmukainen verotus voisi päättyä ennen tilinpäätöksen vahvistamista. Pidämme hyvänä sitä, että lausunnolla olleen esitysluonnoksen jälkeen esitystä on täsmennetty siten, että siinä todetaan edellä viitatuissa tilanteissa olevan mahdollista esittää tahdonvaltainen vaatimus vielä verotuksen verovelvolliskohtaisen päättymisen jälkeen, jotta verotus vastaisi varsinaisessa yhtiökokouksessa vahvistetun tilinpäätöksen tietoja.

Täydentävä verotuspäätös

Tuloverotuksessa, kiinteistöverotuksessa ja tonnistoverotuksessa otettaisiin käyttöön verotuksen päättymisen jälkeen tehtävä täydentävä verotuspäätös tilanteissa, joissa verovelvollinen ilmoittaa sellaisen verotukseen vaikuttavan uuden tiedon, jota hän ei ole aikaisemmin ilmoittanut. Asia ratkaistaisiin Verohallinnon tekemällä säännönmukaista verotusta täydentävällä päätöksellä, johon haettaisiin muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta.

Esitetty täydentävää verotuspäätöstä koskeva menettely voisi nähdäksemme useassa tapauksessa jouduttaa ja joustavoittaa verotusmenettelyä verovelvollisen ilmoittaessa uuden verotukseen vaikuttavan tiedon, koska

asiaa ei tarvitsisi käsitellä verotuksen oikaisulautakunnassa. Menettelyn nopeutumisen näkökulmasta ehdotusta voidaan siten pitää kannatettavana.

Täydentävää verotuspäätöstä koskevaa muutoksenhakumenettelyä olisi kuitenkin perusteltua muuttaa esitysluonnoksessa esitetystä. Erityisesti kun otetaan huomioon se, että verotusmenettelyuudistuksen yksi tavoite on keventää hallinnollista taakkaa, katsomme, että verovelvolliselle kielteiset täydentävät verotuspäätökset tulisi viran puolesta siirtää käsiteltäväksi oikaisuvaatimuksena verotuksen oikaisulautakunnassa. Mikäli verovelvollinen esittää verotuksen päättymisen jälkeen esimerkiksi uuden vähennysvaatimuksen, jonka tekeminen aikaisemmin on unohtunut, mutta jota Verohallinto ei täydentävällä verotuspäätöksellään kuitenkaan hyväksy, voitaisiin mielestämme katsoa perustelluksi, että Verohallinto siirtää asian viran puolesta oikaisulautakunnan käsiteltäväksi ilman että verovelvollinen joutuu tekemään asiassa käytännössä toisen ”oikaisuvaatimuksen”.

Joissakin tapauksissa täydentävä verotuspäätös saattaisi hidastaa verovelvollisen muutoksenhakuprosessia. Verovelvollisen oikeusturvaa edistäisi kuitenkin se, että täydentävän verotuspäätöksen perusteluihin kiinnitetään asianmukaista huomiota. Tärkeää on, että täydentävää verotuspäätöstä koskevaa menettelyä sovelletaan vain aidosti uusiin tietoihin.

Veronkorotukset

Tuloverotuksen, kiinteistöverotuksen, perintö- ja lahjaverotuksen sekä varainsiirtoverotuksen seuraamusjärjestelmää yhtenäistettäisiin ja seuraamusten vaikuttavuutta parannettaisiin. Uudistamisella edistettäisiin oikeaaikaista ilmoittamista ja oikeansisältöisten veroilmoitusten antamista ja kannustettaisiin verovelvollista korjaamaan virheet ja puutteet oma-aloitteisesti. Seuraamusmaksut määrättäisiin nykyistä kaavamaisemmin, eikä veronkorotuksen määrä perustuisi teon tai laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin samalla tavalla kuin nykyisin.

Suomen Yrittäjät kannattaa sinänsä verotuksen seuraamusjärjestelmän yhtenäistämistä ja viranomaisen erityisesti veronkorotuksiin liittyvän harkintavallan rajoittamista. Veronkorotuskäytäntöä ei tule kuitenkaan kiristää nykyiseen verrattuna.

Verovelvollisella tulee olla oikeus esittää itselleen edullinen tulkinta epäselvästä verokysymyksestä ilman, että se voi johtaa veronkorotuksen määräämiseen. Esitys merkitsisi toteutuessaan sitä, että veronkorotus määrättäisiin käytännössä tilanteissa, joissa Verohallinto poikkeaa veroilmoituksesta verovelvollisen vahingoksi. Katsomme, ettei veronkorotusta koskevaa sääntelyä tule toteuttaa ehdotetussa muodossaan.

Esitettyä veronkorotussääntelyä tulisi muuttaa siten, että veronkorotuksen määräämättä jättäminen olisi mahdollista ehdotettua laajemmin muissakin kuin ehdotetun verotusmenettelystä annetun 32 §:n 3 momentin mukaisissa tilanteissa. Esityksessä todetuin tavoin vapauttamisperusteita sovelletaan muun muassa Ruotsissa ja Norjassa. Veronkorotuksen määräämättä jättäminen tulisi olla mahdollista myös, jos sen määräämistä voidaan pitää ”muusta syystä” kohtuuttomana.

Veronkorotuksen määräämättä jättämisen tulisi olla mahdollista esimerkiksi veron jaksottamista koskevissa tilanteissa. Lisäksi esityksen perusteluissa olisi hyvä todeta, että jos verovelvollinen korjaa tiedoissaan olevan virheen, jonka mahdollisesti myös Verohallinto on havainnut, ennen verotuksen päättymisen ajankohtaa siten, että verotus päättyy myöhemmin uudella verotuspäätöksellä ilmoitettavana ajankohtana, tällaisesta korjaamisesta ei määrätä veronkorotusta.

Sähköinen ilmoittaminen

Sähköisten menettelytapojen lisäämiseksi yhteisön ja yhteisetuuden olisi annettava kiinteistöveroa ja varainsiirtoveroa koskevat tiedot sähköisesti. Verohallinto voisi erityisestä syystä hyväksyä tietojen antamisen paperilomakkeella.

Sähköisten menettelyiden kehittäminen on myönteistä niiden sisältämien tehokkuusetujen ja verovelvollisille aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentymisen johdosta. Sähköisen veroilmoituksen antaminen hyvin toimivassa sähköisessä ilmoittamiskanavassa on nopea ja kätevä tapa verovelvolliselle hoitaa velvoitteensa. Se voi myös olla paperilomakkeen käyttöä varmempaa, koska ilmoittamissovellukset ohjaavat ilmoittamaan oikein, mikä vähentää virheen ja näin ollen myös sanktion syntymisen mahdollisuutta.

Korostamme kuitenkin, että mahdollisuus asioida paperilomaketta käyttäen voi erityisesti pienimmille yhteisöille olla tärkeää. Yhteisöjen valmiudet sähköiseen ilmoittamiseen ovat erilaiset ja myös käytännön mahdollisuudet sähköiseen asiointiin eroavat yhteisöjen maantieteellisen sijainnin perusteella. Pidämme siksi tärkeänä, että paperilomakkeella ilmoittaminen sallitaan jatkossakin joustavasti ja yhteisöjen käytännön tarpeita palvellen niille verovelvollisille, jotka paperiasiointimahdollisuutta tarvitsevat. Pidämme hyvänä, että esityksen perusteluissa erityisenä syynä paperilomakkeella asiointiin mainitaan myös tietotekniset rajoitteet. Lisäksi myönteistä ja perusteltua on, ettei pakollisen sähköisen ilmoittamisen laiminlyönnistä ehdoteta määrättäväksi seuraamusmaksua.

Esitäytetyn veroilmoituksen korjaamiseen uudet lomakkeet

Luonnollisten henkilöiden verotuksessa esitäytetyn veroilmoituksen täydentämiseen ja korjaamiseen liittyvä menettelyuudistus lisäisi jonkin verran paperilomaketta käyttävien verovelvollisten hallinnollista taakkaa, sillä nämä eivät voisi merkitä täydennyksiä ja korjauksia esitäytetylle veroilmoitukselle, vaan heidän olisi käytettävä erillisiä lomakkeita. Lomakkeet tulisi tulostaa Verohallinnon internet-sivuilta tai pyytää Verohallinnolta.

Sähköisen asioinnin yleistyminen on sekä verovelvollisten että Verohallinnon näkökulmasta myönteistä ja kannusteiden luominen sähköisen asioinnin edistämiseksi on perusteltua ja kannatettavaa. Samalla tulee kuitenkin ottaa huomioon se, ettei paperilomakkeella asioinnista tehdä liian monimutkaista tai vaikeaa. Paperilomakkeella asiointia voidaan esimerkiksi ikääntyneiden väestöryhmässä pitää luontevimpana tapana täyttää ilmoittamisvelvollisuus, ja tällöinkin esitäytetyn veroilmoituksen korjaaminen ja täydentäminen tulee olla mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Laura Kurki
veroasiantuntija